

Diakonia.sk

Časopis Evanjelickej diakonie ECA V na Slovensku

01-02/2012 Ročník VII.

Detská duša v každom z nás

Vášniví čitatelia majú obľúbenú nejakú knihu alebo lepšie povedané viac kníh. Medzi moje najobľúbenejšie patrí určite knižka s mottom: „*Všetci dospelí boli najprv deťmi, hoci len málokto sa na to pamätá.*“ Poznáte tento citát? Áno, je to motto úžasnej nadčasovej knižky Malý princ, diela pre deti aj dospelých. Deti ju vnímajú ako krásny až dobrodružný príbeh malého princa, ktorý opustil svoju planétku a dostal sa až na našu Zem. My, dospelí, ju chápeme ako návrat do detstva.

Detstvo – čistý svet plný tvorivej fantázie, úprimných citov, ľudského tepla a bezprostrednej lásky. Svet, kde sa nikto na nič nehrá a každý sa správa k druhému, ako to naozaj cíti. Svet bez klamstva, pokrytectva, pretváranky a egoizmu. Svet, kde vládne citlivé srdce a čistá duša. A svet, ktorý my dospelí môžeme usmerniť našou výchovou.

Deti nie sú naša budúcnosť, ale prítomnosť a od prítomnosti -výchovy závisí ich budúcnosť. Určite budete so mnou súhlasiť, že najkrajším poslaním človeka na pozemskej púti je dať život novému človeku a vychovať z dieťaťa slušného človeka.

V dnešnom svete je to priam obdivuhodný výkon. Ako vychovávať? Akou cestou sa vybrať? Ťažká otázka. Pre veriaceho človeka je to určite kresťanská výchova – výchova na princípoch kresťanskej morálky. Keď sa rodičia vyberú pri výchove svojho dieťaťa touto cestou, určite nič nepokazia. Veď dieťa je dar Boží.

V liste Kolosenským 3:21 sa píše: „*Otcovia, neodrážajte svoje deti, aby neklesli na mysl.*“ Každé dieťa je osobnosť, ktorú treba rozvíjať, tvorivo motivovať a podporovať. A nie naopak neustále kritizovať, a tak ubíjať jej sebavedomie. Aj naša Evanjelická diakonia sa venuje kresťanskej výchove našich detí. Výchova detí v profesionálnych náhradných rodinách. Vzdelávanie hluchoslepých detí v Evanjelickej spojenej škole internátnej v Červenci (oslávili sme 20. výročie jej založenia), ubytovanie chlapcov vo Veľkom Slavkove. Akcie a podujatia v centre pre deti a mládež Krok pri našej ED atď.

A aké bude leto detí a mládeže v spolupráci s ED? Letný dievčenský medzinárodný tábor My sme hrdinky (nemecko-slovenský), tábory pre deti zo sociálne slabých rodín, letné aktivity v Nemecku pre mládež od 18 do 26 rokov a ďalšie mládežnícke akcie.

Prajeme vám a vašim deťom pekné a požehnané leto. A nezabudnite na malého princa.

Jana Gasperová
PR manager

Obsah

Detská duša v každom z nás	2
Navštevovať siroty v ich tiesni	3
Konferencia pri príležitosti 20. výročia založenia školy pre hluchoslepé deti v Červenci	3
Uzdravujúce dotyky	6
Snoezelen pre hluchoslepých	9
Festival CampFest	10
AKTIVITY ÚSTREDIA EVANJELICKEJ DIAKONIE	
Rozlúčka a nový začiatok	11
Stretnutie zástupcov Trojpartnerstva v Erfurte	11
Návšteva z nemeckej Diakonie a tlače	12
Fotoreportáž z Kroku	14
Krok k prevencii 2011	15
Program „Letné aktivity“ alebo „Sommer Aktiv“ v Nemecku	15
Spolupráca ústredia Evanjelickej diakonie s Krajským farským úradom v Sasku	16
Z diania v klinickej pastorálnej starostlivosti	17
Evanjelická diakonia je členom Európskej federácie pre deti ulice	18
Fenomén detí ulice	19
ZO ŽIVOTA DETÍ A MLÁDEŽE V STREDISKÁCH EVANJELICKEJ MLÁDEŽE	
Stretnutie profesionálnych rodín	20
Karneval rozprávkových bytostí	20
Semienko viery do detských srdc	21
Hľadači vzácnych kameňov	22
Ukončená rekonštrukcia budovy	22

Navštevovať sirotu v ich tiesni

Stretol som chlapca, konzervatoristu. Róma, ktorého matka utiekla od rodiny a tak sa dostal do detského domova. V jeho spomienkach bol pobyt v domove tým najlepším, čo ho mohlo v živote postihnúť. Nielen preto, že mohol vidieť a spoznávať svet, o čo by bol v osade ukrátený, ale najmä preto, že stretol človeka. Vychovávateľa, ktorý ho vzal vážne, ktorému na ňom záležalo, a ktorý mu pomohol spoznať samého seba. Spozoroval jeho talent pre hudbu a podporoval ho v tom, aby vydržal. Stál pri ňom, aj proti vedeniu ústavu a školy, keď sa rozhodoval, či sa kvôli učeniu vzdá cvičenia na nástroji alebo si kvôli dlhým hodinám cvičenia zhorší známky. Ukázal mu ako sa vzdávať niečoho, kvôli budúcemu cieľu.

„Čisté a nepoškvrnené uctievanie Boha pred Bohom a Otcom je: navštevovať sirotu a vdovy v ich tiesni a seba zachovávať nepoškvrneného svetom.“ (Jk 1,27)

Keď sa povie diakonia automaticky sa nám vybaví predstava starostlivosti o „vdovy“, o starých ľudí, ktorí sú odkázaní na pomoc druhých. Menej často si uvedomujeme, že existujú „sirotu“, deti bez rodičov, deti rodičmi opustené a deti, o ktoré sa rodičia nedokážu postarať aj keby chceli. A tieto deti rovnako tak stoja bezmocné a bezradné voči svetu. A nepotrebujú len zaodiať, nakrmiť a ubytovať. To všetko iste potrebujú, ale toto im azda dokáže poskytnúť i štátna správa. Ďaleko viac im chýba budúcnosť. Potrebujú vzťah s človekom, na ktorého sa môžu spoľahnúť. Potrebujú človeka, s ktorým môžu prejsť kus cesty a učiť sa od neho ako „robiť dobre“ (tak to povedal jeden z Domu na polceste).

Diakonická služba starým je časovo limitované úsilie o zachovanie dôstojnosti človeka na sklonku jeho života. **Diakonická služba deťom je však službou, ktorej stopy ostanú v srdciach na desaťročia.**

Stretol som pred mnohými rokmi v Trebišove stranického funkcionára, ktorý sa blížil k šesťdesiatke a keď sa trochu otvoril, spomínal na nezapomenuteľné detstvo v staroturanskom sirotinci ses-

tier Royových. A keď si trochu vypil a rozcítil sa vždy si zaspieval niektorú pesničku z ich repertoáru. A bol to zvláštny zážitok počuť starého komunistu spievať „Ej mám otčinu ja ešte inú...“

Emil Komárik

Vysokoškolský pedagóg venujúci sa pedagogickej psychológii

Profil:

Doc.PhDr. Emil Komárik, CSc. je vysokoškolský učiteľ a v súčasnosti pôsobí na Pedagogickej fakulte VŠ v Nitre. V deväťdesiatich rokoch stál pri počiatkoch budovania demokracie u nás. Je autorom viacerých odborných publikácií a učebníc.

Konferencia pri príležitosti 20. výročia založenia školy pre hluchoslepé deti v Červenici

Pri príležitosti 20. výročia založenia školy pre hluchoslepé deti v Červenici sa v dňoch 18. – 19. mája 2012 v Herľanoch uskutočnila Medzinárodná vedecká konferencia na tému: „Lekárske, pedagogické, sociálne a duchovné aspekty hluchoslepoty“. Konferenciu pod záštitou ministra školstva SR Dušana Čaploviča usporiadali Východný dištrikt Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku, Evanjelickej diakonie Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku, Lekárska fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Stredisko Evanjelickej diakonie Svetlo a Evanjelickej spojenej školy internátnej v Červenici. Konferencia sa organizovala aj vďaka finančnej podpore Ivety Radičovej, predsedníčky vlády Slovenskej republiky v rokoch 2010 - 2012.

Konferencie sa zúčastnili prednášajúci nielen zo Slovenska, ale i z Českej republiky, Maďarska, Nemecka a Poľska. Význam, ako aj slávnostný ráz konferencii dodala prítomnosť vzácných hostí - dôstojných bratov biskupov: generálneho biskupa

ECAV na Slovensku PhDr. Miloša Klátika, PhD, biskupa VD ECAV Mgr. Slavomíra Sabola, biskupa Janosa Szemereia z Maďarska a Jerzyho Samieca z Poľska. Rokovanie prišiel pozdraviť aj veľvyslanec Spolkovej republiky Nemecko na Slovensku Dr. Axel Hartmann, prednosta Krajského školského úradu v Prešove Mgr. Vladimír Kaliňák a prodekan Lekárskej fakulty UPJŠ Košice prof. MUDr. Peter Mitro, PhD.

Účastníci konferencie

Prednášky konferencie boli tematicky rozdelené do štyroch kategórií – lekárske, pedagogické, sociálne a duchovné aspekty hluchoslepoty. Prednášajúci odborníci z lekárskej oblasti vo svojich prednáškach rozoberali príčiny, klasifikáciu, dôsledky hluchoslepoty, ktorá je súčasťou vyše 40 syndrémov popísaných v lekárskej literatúre. Zdôraznili potrebu diagnostiky, načrtli možnosti liečby vo forme kochleárných implantátov - umelého ucha. Nechýbali informácie o nových načúvacích aparátoch i použití kmeňových buniek. Samozrejme, odznali aj skúsenosti z vlastného pozorovania a vyšetrenia žiakov z Červenice a Budapešti. Bol zdôraznený aktívny prístup k týmto pacientom, pretože pri niektorých syndrémoch sa adekvátnou operáciou a liečbou môže spomaliť alebo aj zastaviť progresia hluchoslepoty.

Súbor prednášok z oblasti pedagogiky bol zameraný na špeciálnu pedagogickú diagnostiku zrakovo a sluchovo postihnutých, ich vzdelávanie, komunikáciu, kultúru a sociálne postavenie v podmienkach našej spoločnosti. Svoje skúsenosti prezentovali aj odborníci z Maďarska a Českej republiky. Praktické skúsenosti z práce s hluchoslepými deťmi predstavila pedagogička z Evanjelickej spojenej školy v Červenici.

Účastníci počas prednášky

Sociálny rozmer hluchoslepoty predstavili odborníci pôsobiaci ako vysokoškolskí pedagógovia v oblasti sociálnej etiky. Možnosti využitia finančných príspevkov uviedla zástupkyňa z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice a zástupkyňa zo špecializovaného zariadenia pre hluchoslepých dospelých Maják, n. o. venovala pozornosť kvalite života ich klientov. Všetky prezentované príspevky poukazovali na význam etického prístupu práce s deťmi a dospelými postihnutými hluchoslepotou a potrebou rozvíjať ich ľudský potenciál. Model komplexnej starostlivosti v danej oblasti je v našej spoločnosti ešte menej rozvinutý, ale má stúpajúci trend opierajúci sa o kvalitu a charakteristiku života na viacerých úrovniach.

Prvý deň konferencie bol ukončený spoločenským večerom, ktorý usporiadala Evanjelickej škole internátna v Červenici a Stredisko Evanjelickej diakonie Svetlo pri príležitosti 20. výročia založenia školy. Boli to veľmi príjemné a slávnostné chvíle spojené s možnosťou stretnúť sa s novými priateľmi a podebatovať o problémoch v príjemnom prostredí za tónov lahodnej ľudovej hudby zo Zámutova.

Duchovným aspektom hluchoslepoty bol venovaný druhý deň konferencie. V jeho úvode sa prítomným prihovril hosť biskup Jerzy Samiec z Poľska. Generálny biskup ECAV PhDr. Miloš Klátik, PhD. sa venoval výkladu verša z Evanjelia podľa Matúša 13, 16 „Ale blahoslavené sú vaše oči, že vidia, a vaše uši, že počujú.“ Poukázal na to, čo všetko vzácne a nenahraditeľné považujú zdraví ľudia za samozrejmosť. Byť blahoslavený znamená byť skutočne šťastný, ale z Božieho pohľadu. Preto blahoslavený môže byť aj hendikepovaný

človek stvorený pre večnosť. Vidieť a počuť to najdôležitejšie pre život v časnosti a večnosti môžu aj tí, ktorým nefunguje ich telesný zrak a sluch, ak ich srdce vníma lásku Ježiša Krista. Preto je dôležitá aj duchovná starostlivosť o nich, aby mohli byť osobnosťami v pravom slova zmysle, umožniť im zúčastniť sa na bohoslužbách a duchovných aktivitách.

Biskup Východného dištriktu ECAV Mgr. Slavomír Sabol vo svojom príspevku vyzdvihol dôležitosť konanej konferencie, ktorá môže priniesť pozitívne vízie do budúcnosti. Vo svojej úvahe sa inšpiroval Evanjeliom podľa Marka 7, 31 -37, v ktorom je zaznamenané uzdravenie hluchého a zajakavého Ježišom, „*vložil mu svoje prsty do uší a slinou sa dotkol jeho jazyka*“, čiže dotyk. Pre hluchoslepých ľudí je dotyk tým najvýznamnejším komunikačným prostriedkom, ktorý má rozmer nie len telesný ale aj duchovný. Správnym postojom sa môžeme takýchto ľudí dotýkať – prejavovať im súcit, lásku, nehu a modlitbu. Ježiš v príbehu po dotyku „*pozdvihnúc oči k nebu, zavzdychol a povedal mu: Efata!, to jest: Otvor sa. I otvorili sa mu uši, jazyk sa mu rozviazal a hovoril správne.*“ Ďalej pripomenul, že deti umiestnené v škole nie sú len predmetom našej práce a služby, ale dávajú nám aj ďalší rozmer – nové hodnoty života potrebné pre otvorené srdce.

Ďalšou prezentáciou prispela Margaret Müller zo SRN, ktorá je špeciálnou pedagogičkou a diakonisou pôsobiaca v zariadení pre viacnásobne postihnutých, predovšetkým nepočujúcich, kde popísala praktické skúsenosti s nimi.

Mgr. Radoslav Grega sa zameral na vnútorný svet hluchoslepých, ktorí dokážu rovnako ako zdraví cítiť bolesť aj radosť, preto je potrebné u nich obohacovať aj tento životný rozmer. Na príklade biblického príbehu postihnutého človeka, ktorého na nosidlách niesli štyria, aby ho spustili cez strechu k Pánovi Ježišovi, zdôraznil myšlienku, že aj my, ak chceme, aby naša pomoc hluchoslepým jedincom bola účinná, nosidiel sa musia chopiť lekári, špeciálni pedagógovia, sociálni pracovníci aj cirkev.

Konferenciu ukončil riaditeľ školy PaedDr. Miloš Kollár, PhD. príspevkom zameraným na víziu práce s hluchoslepými deťmi, ktorá by sa mala rozvíjať zabezpečením personálnej štruktúry vzdelaných pedagógov, zdravotníkov aj pomocného personálu, zlepšením pre ich vlastnú realizáciu a rast, poskytnúť ďalšiu komplexnú starostlivosť a rozvíjať spoluprácu so zahraničím.

Na konferencii sa zúčastnilo 150 účastníkov. Množstvom a kvalitou prednášok, organizáciou, účasťou odborníkov a duchovných predstaviteľov dosiahla vysokú úroveň a naplnila očakávania pre obohatenie zúčastnených v odbornej ale aj duchovnej rovine.

Evanjelickej cirkvi a. v. pred 20 rokmi urobila pozoruhodný krok – založila školu pre hluchoslepé deti. Vývoj, ako aj skúsenosti ukazujú, že je to veľmi potrebné a užitočné. Je to veľká výzva pre cirkev, aby túto službu konala verne a na úrovni doby a súčasného poznania, aby pomohla dobudovať tento systém školstva, a tak jasne ukázala, že milujeme nielen slovom a jazykom, ale skutočne a opravdivo. Že cirkev je tu na to, aby slúžila, a že svoje poslanie berieme ozaj vážne.

"Ale blahoslavené sú vaše oči, že vidia, a vaše uši, že počujú." Mat. 13, 16

Martina Salajová, zástupca dozorca CZ Opiná
Imrich Lukáč, zborový dozorca Cz Opiná, správca SED Svetlo
Luďmila Gregová, projektový manažér EŠŠ

Uzdravujúce dotyky

Teším sa, že sme 20. výročie založenia Evanjelickej špeciálnej základnej (dnes súčasťou spojenej) školy internátnej pre hluchoslepé deti, neoslávili iba v cirkvi. Zorganizovanie vedeckej konferencie je zároveň záväzkom pre budúcnosť.

Slavomír Sabol

Ak cirkev koná prácu s hluchoslepými deťmi, chce dať tomuto svojmu úsiliu nielen medicínsky, pedagogický, sociálny, ale aj duchovný rozmer. Táto dimenzia vytvára priestor pre Božie pôsobenie a prináša ukotvenie človeka v základných ľudských potrebách a hodnotách i jeho duchovnú integritu. To sa deje vtedy, keď v zariadení vzniká priestor pre Ježišove „uzdravujúce dotyky“. Túžime po tom, aby naša škola bola priestorom pre také dotknutia.

Pre lepšie pochopenie tohto diania prečítam z Mar. 7,31-37:

„Keď (Ježiš) opustil týrsky kraj, prišiel cez Sidon zase k moru Galilejskému, do prostriedku kraja Desatmestia. Tu priviedli k Nemu hluchého a zajakavého a prosili Ho, aby položil ruku na neho. On ho vzal stranou, von zo zástupu, vložil mu svoje prsty do uší a slinou sa mu dotkol jazyka. Potom pozdvihnúc oči k nebu, zavzdychol a povedal mu: Effatha! to jest: Otvor sa! I otvorili sa mu uši, jazyk sa mu hneď rozviazal a hovoril správne. I prikázal im (Ježiš), aby nikomu nehovorili; ale čím viac im prikazoval, tým viac to rozhlasovali. A náramne žasli hovoriac: Všetko dobre učinil; aj hluchým dáva sluch, aj nemým reč.“

Z prečítaného príbehu si môžeme všimnúť, že Ježišov uzdravujúci dotyk nezasahuje iba do

života handicapovaného, ale skrze postihnutého aj do života ostatných ľudí a odkrýva im nový pohľad na dianie, ktorého boli účastní. Všimnime si tieto dva vektory uzdravujúceho pôsobenia.

1. Uzdravujúci dotyk adresovaný postihnutému.

a) Postihnutého privádza ku Ježišovi

Podľa biblického textu je veľmi dôležité, aby sme chorého nenechali napospas jeho osudu. Ku Ježišovi priviedli postihnutého, aby položil ruku na neho. Nešlo o gesto požehnania, ale o uzdravenie skrze Božiu moc. Podľa starovekého chápania ochorenie bolo zapríčinené démonom, ktorého mohlo vyhnáť len silnejšie božstvo. Keďže Ježiš vykonal v svojom okolí mnohé uzdravenia, prichádzajú za Ním, aby pomohol chorému. Možno Ježiš nebol prvý liečiteľ, za ktorým jeho príbuzní prišli. Ved človek, ktorý ma zdravotný handicap i jeho príbuzní, chcú urobiť všetko, aby sa nepríjemného bremena zbavil. Preto ho priniesli až k Ježišovi, o ktorom sa šírilo, že je Mesiášom. To má nielen medicínsky, ale aj duchovný rozmer. Taký rozmer služby musí zahŕňať aj činnosť v našej škole. Je dôležité, aby sme svojich zverencov nenechali napospas ich osudu. Neľahký zápas, ktorý vedieme za skvalitnenie ich života, nesmie skončiť iba pri medicínskych a pedagogických krokoch. Prácou v našom zariadení chceme priviesť človeka až ku Kristu, v ktorom nachádzame duchovnú integritu svojho života. Samozrejme, že táto závisí od stupňa jeho postihnutia. Čím viac sa postihnutie dotýka mentálnej oblasti, tým je duchovná práca orientovaná viac na emotívnu stránku osobnosti človeka. Avšak ani táto determinovanosť nám nesmie zobrať zo srdca odhodlanie byť nástrojmi, skrze ktoré sa Kristus uzdravujúco dotýka postihnutého človeka.

b) Osobitný prístup

Proces, v ktorom sa Kristus dotýka človeka, sa deje v osobitnom prístupe k nemocnému. V biblickom texte je napísané, že On ho vzal stranou. Nerobí z chorého objekt senzácie pre ostatných ľudí, ale dotýčny je predmetom Jeho záujmu. Tento záujem sa prejaví osobitným prístupom k nemu. Medzi Ježišom a chorým vzniká priestor potrebný pre dôveru, ktorá je nevyhnutná pre „uzdravujúce dotyky“, čiže proces uzdravenia.

Práca s žiakmi školy v Červenici priamo predurčuje k individuálnemu prístupu. Tento prístup, kde je dotyk často najfrekventovanejší spôsob komunikácie, umožňuje vybudovanie osobného vzťahu. Stáva sa dôležitým mostom, skrze ktorý prichádza pomoc pre základné potreby ľudského života.

c) Uzdravujúci dotyk na boľavom mieste

Ježiš sa nemocného dotýka na miestach, ktoré sú príčinou jeho handicapu. Dotýkal sa jeho uší a slinou dotkol sa mu jazyka. Aj keď sa nám tieto praktiky zdajú dnes smiešne, predsa v zmysle starovekých predstáv o príčine choroby, boli pravdepodobne bežným liečiteľským úkonom. Slina bola pokladaná za liečivý prostriedok a lekári v staroveku ju používali veľmi často. Dejepisec Tacitus hovorí dokonca aj o cisárovi Vespasianovi, že v Alexandrii uzdravil slepého použitím sliny.¹ Ježiš používa tohto spôsobu, aby utvrdil vieru nemocného. Pozdvihnutím očí k nebu a modlitbou dáva jasne najavo, že uzdravenie je Božou záležitosťou. Uzdraveniu dáva akýsi vnútorný duchovný rozmer. Všetkým má byť týmto činnom jasné, že nastala mesiášska doba, lebo On koná mesiášske skutky. Jeho nezaujíma iba zdravotný, ale aj duchovný a duševný rozmer problému postihnutého človeka.

Postoj, keď si všimáme nielen vonkajšiu, ale aj vnútornú stránku problému nemocného človeka, je potrebné zaujímať aj v prostredí našej školy. Snažíme sa využívať pokroky medicíny, pedagogiky a sociálneho systému, aby sme našim žiakom skvalitnili život. Avšak u postihnutých sú ešte ohrozené potreby, ktoré nie sú hmatateľné. Je to ohrozenie základných vnútorných potrieb života, s ktorými sa rodíme na tento svet a potrebujeme, aby neboli ohrozené. Sú nimi potreba bezpečia (pokoj), nádeje a lásky. Tieto potreby sú žiaduce tak pre zdravého, ako aj chorého človeka. U chorého

sú však neuspokojené, nemocný je spoločensky odstránený. Pocit ohrozenia, pri ktorom sa stráca vnútorný pokoj, je veľmi častý a stupňuje sa s veľkosťou onemocnenia. K tomu sa pridružuje strata vlastnej dôležitosti a ľudskej dôstojnosti, či strata nádeje, ako hybnej sily do budúcnosti. To sa prejavuje mnohými depresiami, ktorým ak neprichádzame na pomoc, môžu končiť sebadeštrukciou. Správnym postojom k takýmto ľuďom je, že sa ich môžeme uzdravujúco dotýkať. Osobný záujem o postihnutého prináša dôveru, pocit bezpečia a pokoja. Každý prejav lásky dvíha u nemocného pocit dôležitosti a ľudskej dôstojnosti. Prejav súcitu a úprimného záujmu o človeka mu vlieva nádej žiť. Lebo niet dôvod žiť, ak nie je pre koho žiť.

Stále pre nás ostáva výzvou byť nástrojmi, skrze ktorých sa Kristus uzdravujúco dotýka postihnutého. Nech sa tak neustále deje na pôde našej školy.

2. Uzdravujúci dotyk skrze postihnutých pôsobiaci na nás

Druhým vektorom pôsobenia Kristovho uzdravujúceho dotyku je jeho účinok smerom k nám, zdravým ľuďom. Telesné zdravie ešte nemusí hovoriť o tom, že je s nami všetko v poriadku. Najmä pod vplyvom postmodernity v dnešnej dobe dochádza ku devalvácii hodnôt v živote ľudí a k degenerácii ich duchovného zdravia. Stále viac dochádza ku strate duchovnej orientácie ľudstva, na čo upozorňujú aj nenáboženské inštitúcie (napr. DJZ Prešov hrou Vorvaň). Telesná hluchoslepota nemusí byť natoľko nebezpečná ako duchovná. Telesne postihnutý človek môže prežívať šťastný život napriek svojmu handicapu. Avšak duchovne hluchoslepý človek stráca duchovnú integritu svojej osobnosti, neprežíva šťastie v časnom živote a nenachádza jeho zmysel ani v ústrety budúcnosti. Apoštol Pavel tento stav rozpoltenosti opísal slovami: „*Ušami budete počúvať, ale nebudete rozumieť, a očami budete pozerať, ale nebudete vidieť. Lebo otupelo srdce tohto ľudu a ťažko počúvajú ušami, a zažmurili oči, aby nevideli očami a nepočuli ušami a nechápali srdcom a neobrátili sa, aby som ich neuzdravil. (Sk 28,26-27)*“.

¹Adolf Novotný, Biblický slovník, Kalich Praha, 1956, str. 643

Dôvodom tohto stavu je podľa apoštolových slov „otupené srdce“. Srdce v biblických dobách označovalo vnútornú podstatu človeka. Bolo sídlom ľudských vlastností a myslenia. Svedomie je výsledkom pôsobenia Ducha na srdce. Srdce je otupené a hrubne, ak je živené falošnými žiadosťami. Pod pojmom „tvrdosť srdca“ rozumel biblický človek neschopnosť vnímať prejavy spásonosnej Božej vôle. Otvoriť zatvrdilé srdce dokáže iba Boh, keď pokorí človeka prejavmi svojich milostivých skutkov voči nemu.²

K takému daniu dochádza pri uzdravení hluchonemého. Slovo Effatha! = otvor sa! - nepôsobilo uzdravujúco iba na hluchonemého. Skrze Božieho prejavu milosti v uzdravujúcom skutku sa otvárajú aj zatvrdilé srdcia ľudí, ktorým sa otvára duchovný zrak. Čítali sme: A žasli, hovoriac. Vidiac novú dimenziu života v prichádzajúcom Mesiášovi, nadchnú sa pre ňu a svedčia o nej.

K pokoreniu ľudského srdca a k otváraní duchovného zraku a sluchu slúži aj naša škola v Červenici. Dôkazom je tiež tohtoročná návšteva pedagógov našich cirkevných škôl v nej. Pri vystúpení postihnutých detí z Červenice v programe v kostole bolo pokorené nejedno srdce a zaligotalo sa nejedno oko. Jeden pedagóg povedal: „Dnes som si začal viac vážiť, že mám zdravé deti a ďakujem za to Pánu Bohu“. Deti z Červenice nie sú iba predmetom našej služby, ale hoci si to neuvedomujú, slúžia tiež nám. Skrze ne sa Boh dotýka našich srdc, aby ich lámal, uzdravoval a dával nový duchovný pohľad na hodnoty života. Dlhší pobyt medzi nimi neevokuje v nás len súcť, ale učí nás rozoznávať skutočné hodnoty a smerovanie života. Skúsme sa zamyslieť nad niekoľkými:

- V svete upriamenom na výkon a sebaopredanie máme snahu viesť iných, mať veci pod kontrolou. Pri týchto deťoch chápeme, že napriek našim znalostiam, trebárs zo špeciálnej pedagogiky, veci pod kontrolou nikdy nebudeme mať, ale že kontrolu nad našimi životmi má jedine Boh.

- Smutne na nás pôsobí poznanie, že deti sú neustále závislé na pomoci niekoho iného, hoci oni to takto nevnímajú. Táto závislosť im umožňuje prežívať kvalitnejší život a chráni pred ohrozením života. Byť závislý na niekom, kto ma miluje a chce mi dobre, je pre mňa požehnaním. V tomto zornom uhle spoznáваме, že byť závislý na Bohu nie je handicap, ale veľká výhra.

- V živote sme sa naučili, že nie všetko, čo si myslíme, alebo cítime je potrebné hneď iným hovoriť. Keďže svoje hodnotenie odvodzujeme od toho, čo si iní myslia o nás, mnohokrát pred nimi veľa vecí skrývame a pretvarujeme sa. Toto jednanie komplikuje naše medziľudské vzťahy. Postihnúť si nepotrebnú nič dokazovať. Jednajú otvorene - „Čo na srdci, to na jazyku“. O koľko jednoduchší a požehnanější by bol aj náš život bez pretváranky?

- Tieto deti nepotrebnú majetok, peniaze, alebo prestíž. Potrebnú človeka, ktorý je im blízko. Učia nás, že to, čo skutočne v živote človek potrebuje, je láska a vzťahy s ľuďmi.

- Pozorujúc našich žiakov zistíme, že sa vedú tešiť z maličkostí. Prežívajú radosť pre nás skoro z banálnych vecí. Otvárajú nám zrak k poznaniu, že tí, ktorí sa nevedia tešiť z maličkostí, nikdy neprežijú radostný život. Osobná konfrontácia nášho života a života detí v tejto škole by nám určite otvorila oči a uši pre ďalšie akcenty skutočných hodnôt života, ktoré sú reprezentované Kristovou cestou.

Prajem do budúcnosti veľa Božieho požehnanie škole: jej vedeniu, personálu, žiakom i všetkým, ktorí ju podporujú. Želám si, aby si návštevník našej školy neodniesol v svojom srdci iba súcť, ale aby odišiel „vidiac a počujúc“ to, čo mu slúži k šťastnému pozemskému životu i ku spásu. Nech o ňom platia Kristove slová: „Ale blahoslavené sú vaše oči, že vidia a vaše uši, že počujú“.

(redakčne krátené)

Slavomír Sabol

Districtuálny biskup Východného dištriktu ECAV na Slovensku

²Adolf Novotný, Biblický slovník, Kalich Praha, 1956, str. 958-960

Snoezelen pre hluchoslepých

V priebehu apríla a mája 2012 sa v škole v Červenci podarilo úspešne zriadiť Snoezelen miestnosť. Snoezelen – viacmyslové prostredie je veľmi vhodné, podnetné, špeciálne vopred pripravené prostredie, ktoré zahŕňa rozmanité vybavenie a zariadenie poskytujúce zmyslový zážitok a stimuláciu jednotlivých zmyslov, alebo integráciu viacerých zmyslov súčasne. Vykonáva sa v špeciálne zariadenej miestnosti, v príjemnej atmosfére, kde sú zmysly stimulované hudbou, svetelnými efektmi, ľahkými vibráciami, príjemnými vôňami, možnosťou polohovania a bazálnej stimulácie. Je určená najmä pre osoby s vývinovými poruchami, s mentálnym, telesným alebo viacnásobným postihnutím, s poruchou autistického spektra, poruchami správania a učenia, s psychickými poruchami, traumatickým poranením mozgu, u ľudí s demenciou a u chronicky chorých pacientov.

Zriadenie Snoezelen si v prvom rade vyžadovalo špeciálnu prípravu vybraného priestoru. Bolo potrebné upraviť elektroinštalačné vedenie, ktoré má vyhovovať potrebám pre správne fungovanie zariadení. Následne sa urobili hygienické maľby, nainštalovala sa nová laminátová podlaha a zabezpečilo sa zatemnenie miestnosti. Na strope bola špeciálnym osvetlením vytvorená hviezdna obloha. Prostredníctvom špecializovaného obchodu sme zabezpečili nákup hudobnej vodnej posteľe,

bublinkového valca, dotykovej steny a klavíra ovládaného nohami. V polovici mája 2012 sa nám miestnosť podarilo čiastočne sfunkčniť. Pobyt žiakov a realizácia Snoezelen terapie má doposiaľ len pozitívne ohlasy. Žiaci sa v miestnosti cítia príjemne, uvoľnene. Žiaci so zvyškami sluchu vyhľadávajú klavír ovládaný nohami, ktorý vydáva rôzne zvuky.

Na dotykovej stene žiaci spoznávajú rôzne druhy povrchov a zároveň si môžu zahrať „zvukové pexeso“. Bublinkový valec využívajú tak žiaci so zvyškami zraku, keďže valec mení farby v intervaloch, ktoré si môže zvoliť sám užívateľ a tiež sa využíva pri hmatovej stimulácii prostredníctvom vibrácií. Hudobná vodná posteľ vytvára ideálne podmienky pre relax a uvoľnenie.

Účinky Snoezelen terapie bude možné objektívnejšie hodnotiť po jej dlhodobjšom využívaní. Od budúceho školského roku bude mať každý žiak zaradený v individuálnom vzdelávacom programe pobyt v Snoezelen miestnosti, bude určená východisková situácia žiaka a následne bude v pravidelných intervaloch hodnotený vplyv terapie na žiaka. V budúcnosti plánujeme Snoezelen miestnosť ešte zdokonaľiť vytvorením kútika s optickými vláknami a tiež nákupom špeciálneho projektora, ktorým je možné premietiť na stenu rôzne obrázky pre vytvorenie špeciálneho prostredia.

Tento projekt sa uskutočnil vďaka finančnej podpore:

- Nadácie Tesco
- Siemens, s.r.o.
- Distribučného centra Tesco Prešov

Festival CampFest (2.-5. 8. 2012, Kráľova Lehota)

CampFest je 4-dňový open-air music festival plný kempovej pohody, ktorý sa uskutoční od 2.-5. 8. 2012 na Ranči v Kráľovej Lehote na Liptove. Program prebieha súčasne na viacerých pódioch v megastanoch.

Na festivale zažijete dobrú hudbu, skvelý čas s priateľmi, takmer non-stop program, okolo 250

slovenských a zahraničných účinkujúcich. Festival ponúka príležitosť k rozhodnutiam, ktoré môžu zmeniť váš život. Slnko možno dážď, koncerty slovenských i zahraničných kapiel rozličných žánrov, tanec, šport, semináre, filmy, divadlo... a to všetko s viac ako 4 tisíc mladými ľuďmi. Za organizáciou CampFestu stojí tím mládežníckych vedúcich z viacerých kresťanských cirkví Slovenska.

Viac o kapelách..

Headlinerom festivalu bude kapela Parachute Band z Nového Zélandu, ktorá patrí medzi najpopulárnejšie

worshipové kapely na svete. Vo svojej tvorbe sa nebránia pulzujúcim rytmom bicích, výrazným zvukom gitár, či rozsiahlej produkcii doplnenej o elektronické prvky a loopy. Na pódioch festivalu privítame aj kapelu Chaos Curb, ktorá je objavom

na kresťanskej hudobnej scéne v Anglicku. Tvoria ju muzikanti z kapiel Delirious?, [dweeb], Verra Cruz, BOSH. Nebudú chýbať ani October Lights z Chorvátska, ktorí odštartovali svoju kariéru v jednu októbrovú noc v roku 2005. Odohrali množstvo koncertov po celom svete, navštívili rôzne miesta, absolvovali tour v USA. Ich koncerty sú nabité

energiou, plné zábavy, ale aj vážneho zamyslenia sa nad životom s Kristom. Poriadnu dávku kvalitného hip-hopu, zábavy a silného posolstva si budete môcť vypočuť v prevedení kapely FaithChild z Anglicka, ktorá je niekoľkonásobným víťazom v kategórii „najlepší hip-hop / rapp umelec“ a v kategórii najlepšie živé „hip-hop vystúpenie“ za rok 2010 v ankete Dove Awards.

Preto neváhajte a využite možnosť 2. predplatného za 20€..

Viac na www.campfest.sk

Jana Bruncková
Za organizačný tím festivalu CampFest

Aktivity ústredia Evanjelickej diakonie

„Abschied und Neubeginn“ – „Rozlúčka a nový začiatok“

12. februára 2012 Diakonické sesterstvo Herrenberg - Korntal prežívalo slávnostné chvíle, ktoré sa týkali výmeny osobností na poste farára. Slávnostná rozlúčka Güntera Knolla, brata farára z diakonického sesterstva, ktorý vo svojej službe pôsobil 18 rokov sa konala v mestskom kostole Herrenberg.

Služby Božie sa začali kantátou J. Sebastiana Bacha 1. diel *Nuž Bohu všetci ďakujme*. Slávnostné zhromaždenie pozdravom privítal Prof. Dr. Christian Rose, prälát (dištriktuálny biskup). Vo svojom príhovore sa poďakoval za dlhoročnú úspešnú spoluprácu s materským domovom, na ktorej mal veľkú zásluhu lúčiaci sa brat farár Knoll. Zároveň privítal, predstavil nastupujúceho brata farára Dr. Andreas Loew a vo svojom prejave vyzdvihol vieru v ďalšiu úspešnú spoluprácu.

Zľava zdola G. Knoll, jeho manželka, Z. Kolárovská, B. Haug, A. Loew, I. Sauter, Schneider

Následne novouvedený brat farár Loew zvestoval všetkým prítomným z Božieho slova 2. K 12, 1-10, že Duchovné dary bude potrebovať aj on sám

pri duchovnej starostlivosti o 600 členné sesterstvo Herrenberg – Korntal. V modlitbe prosil, aby sa v jeho slabostiach dokonávala Božia moc.

Günter Knoll patrilo do trojice vedenia (Ines Sauter vrchná sestra, br. Erich Schneider, ekonóm), s ktorým ED ECAV 18 rokov spolupracovala a prispievali na službu ses. Barbary Haug a ses. Marie-Luise Rieger na Slovensku.

Celý deň bol veľkolepý. Slávnosť z kostola sa presunula do Mestskej haly Herrenberg, kde na obede bolo prítomných 450 hostí. Mnohí zo zúčastnených odovzdávali pozdravy vďaka za doterajšiu službu odchádzajúcemu bratovi farárovi a srdečné priania pre novú službu Dr. Andreasovi Loew.

Zuzana Kolárovská, prvá riaditeľka ED ECAV na Slovensku sa zúčastnila celého slávnostného podujatia, na ktorom poďakovala za dlhoročnú spoluprácu. Obom bratom farárom osobne odovzdala pozdravy vďaka a priania.

Veríme, že Pán Boh bude naďalej viesť našu vzájomú spoluprácu.

Zuzana Kolárovská, ev.fararka v. v.
Evanjelickej diakonie

Stretnutie zástupcov Trojpartnerstva v Erfurte

V dňoch 14. - 15. marca 2012 sa v nemeckom Erfurte konalo stretnutie Stáleho výboru trojpartnerstva - t. z. zástupcov cirkvi, diakonie a synody troch partnerov zo Slovenska a z nemeckých spolkových krajín Württembersko a Stredné Nemecko. Za Evanjelickej diakonie sa na stretnutí zúčastnili Ján Gasper, zástupca riaditeľa Evanjelickej diakonie a Radoslav Gajdoš, vedúci referátu osobitnej pomoci a medzinárodnej práce.

Začiatok rokovania bol venovaný sumarizácii práce spojenej s 20. výročím znovu založenia Evanjelickej diakonie na Slovensku a Štúdijským dňom venovaným spoločnej práci diakonie a cirkvi.

Miesto stretnutia Trojpartnerstva, v prvom pôsobisku Dr. Martina Luthera

Brat generálny biskup Miloš Klátik dal do pozornosti udalosti najbližších mesiacov na Slovensku ako III. evanjelické cirkevné dni, či Medzinárodnú vedeckú konferenciu organizovanú strediskom ED pri príležitosti 20. výročia založenia školy pre hluchoslepé deti v Červenici.

Rokovanie

Ďalšie témy prvého dňa boli venované štruktúre trojpartnerstva, štúdiým dňom v roku 2012 a predbežnému stanoveniu dátumu a témy pre rok 2013.

Druhý deň bol venovaný téme 500. výročia reformácie a príprave pre rok 2017. Trojpartnerstvo sa venovalo možnostiam jazykového vzdelávania pre pracovníkov diakonie a cirkvi na Slovensku.

Ďalšia téma bola spojená s podporou projektov, ktoré sa venujú úspore energetických zdrojov a ekológii. Hľadali sa efektívne cesty a nové možnosti spolupráce v rámci trojpartnerstva.

Stretnutie Trojpartnerstva v Erfurte poslúžilo na nadobudnutie nových kontaktov a prehĺbenie už existujúcich vzťahov, ako aj na získanie inšpirácie do ďalšej práce.

Radoslav Gajdoš
Evanjelickej diakonie

Návšteva z nemeckej Diakonie a tlače

Začiatkom marca t. r. navštívili našu cirkev zástupcovia z Diakonie z Württemberska spolu s tlačovými spravodajcami z „EvangelischerPresse-dienst“ a „StuttgarterZeitung“.

Privítanie v stredisku ED Trnava

Cieľom návštevy z Nemecka bolo zoznámiť sa s niektorými projektami, ktoré sú podporované z nemeckej Diakonie v rámci projektu „Hoffnungfür-Osteuropa“ a predstaviť ich v Nemecku.

Partneri z nemeckej Diakonie a novinári ocenili prácu ECAV na Slovensku a Evanjelickej diakonie a získali veľa pozitívnych dojmov. Ocenili pohostinnosť a zanosť práce ľudí, s ktorými sa počas návštevy stretli.

Evanjelickej spojená škola internátna Červenica

Prvou zastávkou bola Trnava, kde spravodajcov privítali pracovníci ED spolu s riaditeľom Jánom Hubom. Silný dojem v nich zanechali pracovníci chráneného pracoviska ED v Trnave, bezprostredný

kontakt s klientmi strediska ED Dom na polceste vo Vyšnom Slavkove či zo školy pre hluchoslepé deti v Červenici. Ocenili úspešné kroky evanjelickej cirkvi v podporovaných projektoch v Spišskej Novej Vsi a zahĺbili sa do problematiky práce s Rómami v rámci nášho projektu rómskej misie. Škálu ich poznatkov doplnili informácie o práci zborovej diakonie a jej terénnej opatrovateľskej služby v Košiciach.

Osobné postrehy a informácie na lokálnej úrovni si žurnalisti mohli doplniť informáciami na národnej úrovni počas pracovného stretnutia s generálnou riaditeľkou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR PhDr. Máriou Nádaždyovou a ďalšími členmi riadiaceho tímu ministerstva. Na rokovaní s generálnym tajomníkom Slovenskej katolíckej charity Radoslavom Gumulákom sa venovali aj problematike migrácie. Na Generálnom biskupskom úrade v Bratislave hostí prijal brat generálny biskup Miloš Klátik. Na stretnutí bol prítomný aj veľvyslanec Nemeckej spolkovej republiky v SR Axel Hartmann.

Na záver cesty po Slovensku sme sa nemeckých novinárov spýtali na ich dojmy z pracovnej návštevy Slovenska, našej cirkvi a zariadení Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku.

Peter: Som veľmi dojatý prácou diakonie. Veľmi sa mi páči, ako hľadá vždy nové cesty. Pokúša sa napríklad o to, aby pomohla mladým ľuďom v prechodnej fáze života medzi detským domovom a životom dospelého človeka. Aj detský domov v Červenici je veľmi dobré zariadenie, kde vidieť skutočnú pomoc hendikepovaným deťom, aby sa začlenili do života.

Rómska misia v Rankovciach

Mareike: Veľmi sa teším, že som spoznala partnerov v cirkvi na Slovensku, čiže aj v diakonii. Páčilo sa mi, ako sa prezentuje cirkev a jej diakonia tu na Slovensku, aké zaujímavé projekty tu má, aj keď je to menšinová cirkev.

Stredisko ED Veľký Slavkov

Judith: Pre mňa bolo veľmi dojímavé spoznať túto krajinu, kultúrne bohatstvo aj prírodu. Čo ma veľmi oslovilo, bola predstava, že pred dvadsiatimi rokmi mala diakonia iba niekoľko stredísk a teraz sa ich vybuďovalo tak veľa. Videli sme rozličné projekty. Najviac sa mi páčil Dom na polceste. Myslím si, že si odnesiem veľa myšlienok a materiálu k tomu, aby som mohla napísať článok. Som veľmi vďačná za ten čas, ktorý som tu mohla stráviť.

Záverečné stretnutie na Generálnom biskupskom úrade v Bratislave

Michael: Pre mňa to bolo o to zaujímavejšie, že som doteraz nebol na Slovensku. Zistil som, že je to tu atraktívne, sú tu pekné kraje a veľmi milí a priateľskí ľudia. Tak trochu vnímam, že existuje niečo ako mentálna blízkosť Slovákov a Nemcov. To bolo pre mňa niečo úplne nové.

Marcela Kmetová, ECAV
Radoslav Gajdoš, ED

Fotoreportáž z Kroku

Krok v januári 2012 oslávil svoje druhé narodeniny od otvorenia a spustenia do prevádzky. Počas dvoch rokov sa udialo mnoho. Prišlo veľa detí a mladých ľudí. Vystriedali sa viacerí ochotní a pracovití dobrovoľníci, ktorí svoj čas venovali diakonii. Za posledné obdobie sme vybrali fotoreportáž z tých najvydarenejších akcií.

*Eva Sokolová, koordinátor
činností v Kroku*

Medzinárodný deň žien sme si spríjemnili pečením koláča pre všetky dievčatá.

Prespávačka v Kroku. Spanie v spacákoch v jednu piatkovú noc spolu s dobrovoľníkmi bolo pre deti veľkým zážitkom.

Na Dobrom trhu maľovanie na tvár, zdobenie tričiek, sypanie ozdobných pieskov, pečenie a zdobenie medovníkov.

Prespávačka v Kroku. Rozprávka na dobrú noc.

Každý proti každému v hraní stolového futbalu oblečení v pyžamách na prespávačke.

Dobry Trh na Panenskej ulici v Bratislave. S dobrovoľníkmi sme pripravili akcie a workshopy pre deti. Sypanie ozdobných pieskov na ulici.

Vernisáž prác detí z DSS a RS Rosa z Bratislavy, s ktorými sme vytvorili partnerstvo. Klientka DSS Rosa zo svojim dielkom.

Narodeninová párty. Krok oslavoval v januári 2. narodeniny. Príprava torty bola našou spoločnou prácou.

Po narodeninovej párty neostal ani jediný kúsok torty. Všetko sme zjedli vypili a krásne oslávili. Prajeme všetko najlepšie do ďalšieho roka.

Pri otvorení výstavy sa nám predstavila jedna klientka z Kroku a jedna z DSS Rosa so svojim programom. Výstava potrvá do konca júna.

Lakovanie nechtov, líčenie a česanie sa stali súčasťou Kroku. Učíme sa spoločne ako sa starať o seba, ako sa obliekať a žiť zdravo.

Krok k prevencii 2011

V Kroku prebiehal projekt s názvom Krok k prevenciam podporený Ministerstvom vnútra SR, Oddelenie pre prevenciu kriminality. Projekt bol podaný a konzultovaný s Obvodným úradom v Bratislave. Cieľom projektu bolo cieľavedome, komplexne a ko-

Milan Petrula, riaditeľ Úradu ekumenickej pastoračnej služby MV SR

ordinovane pôsobiť na príčiny a podmienky, ktoré umožňujú páchanie kriminality a inej protispoločenskej činnosti za účelom jej prevencie, potlačania

Prevencia HIV / AIDS

a zamedzovania. V rámci projektu sme zahrnuli aj protidrogovú prevenciu, ktorá je s prevenciou kriminality v dnešnom globalizovanom svete úzko spätá a pôsobí protispoločensky. Eliminovali sme viaceré sociálno-patologické javy v rizikových skupinách. Keďže podporená suma bola účelovo viazaná na jednotlivé aktivity, nebolo možné obsiahnuť všetko, čo bolo pôvodne mienené pri podávaní projektu.

Každý pondelok sme vedli diskusné, informačné kluby a besedy. Hrali sa spoločenské, športové hry. Preberali sme témy alkoholizmus, fajčenie, drogy, gamblerstvo, vandalizmus, šikanovanie, seba-poškodzovanie, samovražednosť, fastfoody a ich nepriaznivý vplyv na zdravie človeka, anorexia

a bulímia, krádeže, prevencia sexuálnych úchyliet, domáce násilie. V utorok a štvrtok sme tvorili v dielnach. Stredy sme venovali protidrogovým aktivitám. Dobrovoľníci viedli odborné workshopy, ktoré boli zamerané na všeobecné poznanie návykových látok a patologických javov. Prebiehali aj krátke kurzy sebaobrany zamerané na obranu pri priamom útoku zblízka a pri útoku s chladnými zbraňami. Piatky sme venovali relaxačným činnostiam. Našimi hosťami počas projektu boli aj odborní pracovníci z viacerých inštitúcií. Milan Petrula, riaditeľ Úradu ekumenickej pastoračnej služby MV SR a Zuzana Chabádová, doktorantka p. Stanekovej, vedúca Národného referenčného centra pre prevenciu HIV/AIDS. Informovanosť klientov sme zisťovali pomocou dotazníkov, hier, testov, rozhovorov a inými metódami sociálnej práce. Po skončení projektu sa informovanosť zvýšila na veľmi uspokojivú.

Naše poznatky sme zužitkovali najmä pri aktívnej práci s klientmi a podaním ďalšieho pokračovania projektu.

Eva Sokolová
koordinátor voľného času

Program „Letné aktivity“ alebo „Sommer Aktiv“ v Nemecku

Ústredie evanjelickej diakonie už viac ako 10 rokov ponúka mladým ľuďom do 26 rokov možnosť zúčastniť sa interkultúrneho výmenného pobytu pre dobrovoľníkov v Nemecku. Táto možnosť už oslovila desiatky mladých ľudí zo Slovenska, ktorí sa chceli angažovať ako dobrovoľníci v sociálnej sfére, rozvinúť a zdokonaľiť svoje jazykové vlastnosti, spoznať inú európsku kultúru, krajinu či tradície a v neposlednom rade zažiť na vlastnej koži pocit nezištnej pomoci blížnemu. V posledných rokoch potešenie vnímame zvýšený záujem o túto prácu a možnosť zúčastniť sa Letných aktivít. Tento záu-

jem poukazuje na fakt, že aj mladá generácia si dokáže nájsť cestu, ktorá je odlišná od stále narastajúceho trendu cesty konzumnej spoločnosti. Mladí ľudia, ktorí absolvovali program „Letné aktivity“ nám často referujú, ako im tento relatívne krátky pobyt zmenil kvalitu vnímania okolitého sveta.

Dobrovoľníci na prípravnom seminári

Uvedomenie si skutočných hodnôt ľudského života, uvedomenie si dôležitosti vzťahov, ale aj uvedomenie si pominuteľnosti, nového života a radosti z maličkostí. Môžeme konštatovať, že vo všeobecnosti dali Letné aktivity mladým ľuďom viacej ako sami očakávali. Dobrovoľníci radi spomínajú aj na spoločne strávené chvíle, výlety a rôzne podujatia, ktoré absolvujú v rámci Letných aktivít. Mnohí sa naučia samostatnosti a osvoja si pocit, kedy je potrebné, aby sa spoľahli sami na seba. V rámci Letných aktivít ponúkame mladým ľuďom možnosť pracovať so seniormi, s deťmi a v niektorých prípadoch aj s handicapovanými ľuďmi. Počas celého pobytu je postarané o stravu, ubytovanie, poistenie, duchovnú oporu, ale aj o vreckové a program. Mladí ľudia majú možnosť oboznámiť sa s podmienkami ponúkanej možnosti zúčastniť sa Letných aktivít na informačných seminároch, ktorých úlohou je priblížiť im túto prácu v zahraničí pomocou stredísk evanjelickej diakonie na Slovensku, kde môžu záujemcovia získať osobnú skúsenosť s obdobným strediskom.

Sme radi, že môžeme spoločne s partnermi evanjelickej diakonie v Nemecku naďalej ponúkať možnosť zúčastniť sa Letných aktivít mladým ľuďom zo Slovenska a veríme, že aj týmto spôsobom si všetci zúčastnení nájdú tú svoju cestu životom.

*Radoslav Gajdoš
Evanjelickej diakonie*

Spolupráca ústredia evanjelickej diakonie s Krajským farským úradom v Sasku

Evanjelickej diakonie na Slovensku a Krajský farský úrad pre mládež v Sasku majú za sebou už niekoľko úspešných projektov, ktoré boli a sú venované problematike detí, mládeže ale aj dospelých.

Účastníčky projektu ED a Farského úradu Sasko

Máme za sebou úspešne ukončený medzinárodný projekt, ktorý sa venoval problematike týraných žien, kedy si odborníci z tejto oblasti vymieňali skúsenosti v rámci

interkultúrnych stretnutí na Slovensku aj v zahraničí. Odborníci sa spoločne učili novým technikám a možnostiam, ktoré majú napomáhať pracovať s mladými dievčatami a ženami, ktoré boli vystavené domácemu násiliu. Táto spolupráca medzi Evanjelickej diakoniou na Slovensku a Krajským farským úradom pre mládež v Sasku

Verena Landau, Doc. výtvarného umenia

bola podnetom k vypracovaniu projektu EÚ v podprograme DAPHNE s názvom „Keď nestačia slová“, ktorý sme spoločne s Českom a Lotyšskom podali tento rok.

Mouchette 1

Našu spoluprácu v rámci projektov sprevádzala docentka umenia Verena Landau, ktorú sme oslovili aj pri organizovaní medzinárodného letného tábora pre mladé dievčatá s názvom „My sme hrdinky“. Hlavnou témou tábora sú predstavy o silnej mladej žene, jej vzoroch, postojoch, silných stránkach a orientovaní sa v dnešnej spoločnosti.

Verena Landau bude mladé dievčatá aj pomocou výtvarných techník umelecky sprevádzať pri vytváraní obrazov v životnej veľkosti na plátno a pomocou tejto metódy budú môcť mladé ženy vytvárať koláže vlastných predstáv o silnej mladej žene – ich osobnej hrdinke. Návštevy Viedne, Bratislavy, rímskeho sídla Carnuntum

Koláž od Vereny Landau

a mnoho iného dajú mladým dievčatám podnety k otvoreným diskusiám o poslaní ženy v histórii a v dnešnom svete. Bohatý program je spojený so spoznávaním krajiny, návštevami rôznych podujatí, spoznávaním vzájomnej kultúry a prehlbovaním nemecko-slovenského priateľstva.

Radoslav Gajdoš
Evanjelickej diakonie

Ždiania v klinickej pastorálnej starostlivosti

V programe klinickej pastorálnej starostlivosti sme sa naďalej venovali ťažko chorým, ich príbuzným i nemocničnému personálu v onkologickej nemocnici. Pravidelné návštevy pacientov, konzultácie so zdra-

Miriam Prášilová, prednášajúca

votnými sestrami a niektorými lekárkami, blízka spolupráca s psychologičkou, účasť na vizitách, ponuka modlitby, spovede, evanjelických služieb Božích v nemocničnej kaplnke, či kontaktu na iného kňaza, podľa vierovyznania pacienta, či dôverné rozhovory - tvorili neoddeliteľnú súčasť tejto pastorálnej služby v nemocnici. Na pôstnych službách Božích v nemocnici sa zúčastnila a tiež k Večeri Pánovej pristúpila aj pani upratovačka z nemocnice.

J.Markušová, Janka, Marcela, Miriam, Danica

Po niekoľkých rokoch sa uvoľnilo miesto teológa v Etickej komisii nemocnice, kde bola prizvaná a riaditeľom menovaná ThDr. Miriam Prášilová, čo môže priniesť nový a obohacujúci rozmer pre klinickú pastorálnu starostlivosť. V nemocniciach v zahraničí sa duchovní v nemocnici bežne zúčastňujú zasadnutí etických komisií.

V dňoch 11.-13. mája sa konalo v Svätom Jure Stretnutie ekumenického fóra kresťanských žien ČR a SR, ktorého témou bolo: „Smrť a vzkriesenie“. Medzi prednášateľmi vystúpila aj Míriam Prášilová, poukázala na potrebu napĺňania duchovných potrieb toho, o koho sa staráme, ako aj na potrebu napĺňania vlastných potrieb. Prednáška bola skôr akýmsi tréningom a reflexiou na potreby ťažko chorých a zomierajúcich. Účastníčky vytvorili veľmi požehnané spoločenstvo, naplnené diskusiami a zdieľaním.

Účastníčky Stretnutie ekumenického fóra kresťanských žien ČR a SR

V tomto roku sme sa nezúčastnili Medzinárodnej konzultácie Európskej siete nemocničných duchovných, nakoľko klinická pastorálna starostlivosť, resp. nemocničná duchovná služba nemá v štruktúre ECAV zatiaľ svoje pevné a rozvíjajúce sa miesto. Na májovej konzultácii tak nebol prítomný nikto zo Slovenska, hoci členstvo v tejto platforme sme získali spolu s Mgr. Lýdiou Naďovou ešte v roku 2006 a pozvania pre účastníkov z cirkvi, pôsobiacich v nemocnici na Slovensku, nám prichádzajú.

V nedeľu 17. júna sa uskutoční seniorálne stretnutie žien v Krpeľanoch, kde bola vybraná téma z oblasti klinickej pastorálnej starostlivosti: „O kvalite života aj počas umierania“. Tešíme sa na stretnutie a spoločenstvo v Božej prítomnosti, ktoré aj pri takejto vážnej téme vytvoríme.

Míriam Prášilová
Klinická pastorálna starostlivosť
Program ED

Evanjelickej diakonie je členom Európskej federácie pre deti ulice

EFSC je združenie so sídlom v Luxemburgu, ktoré svojou neziskovou činnosťou a aktivitami prispieva k základnému zlepšeniu práv a situácie ohrozených detí, najmä detí žijúcich na ulici.

Európska sieť funguje ako platforma pre presadzovanie záujmov voči Európskej únii, poskytuje priestor pre spoločné zdieľanie informačného aj profesionálneho priestoru pre mimovládne organizácie zamerané na podporu tejto problematiky týkajúcej sa všetkých detí a mládeže. Pomocou programov EÚ sa snaží uľahčiť výmenu osvedčených postupov a informácií, ako aj zdieľanie príležitostí pre členské organizácie.

V nadväznosti na svoje skúsenosti naprieč krajinami západnej a východnej Európy poskytuje informácie o osvedčených postupoch, ale tiež aj odborné poradenstvo európskym inštitúciám, súkromným nadáciám, firmám a partnerským mimovládnym organizáciám vo vývoji inovatívnych koncepcií a postupov pre sociálnu reintegráciu detí ulice.

V roku 2007 podpísali rámcovú dohodu o partnerstve s Európskou komisiou v rámci programu Spoločenstva pre zamestnanosť a sociálnu solidaritu PROGRESS (2008-2011) s názvom „Európske siete pre sociálne začleňovanie detí ulice“. Prostredníctvom tejto dohody vykonáva rad akcií, školení, informačnú a osvetovú činnosť.

ED je jednou z 33 členských organizácií, ktoré sa spoločne podieľajú na zlepšení podmienok a kvality života detí a mládeže v rôznych Európskych aj mimoeurópskych krajinách.

Daniela Majerčáková
Referát vzdelávania

Fenomén detí ulice

Rôzne definície detí z ulice, ktoré boli výsledkom implementovania projektu Anti Violence Programme koordinovaného Európskou federáciou pre deti ulice (EFSC) v roku 2010 priniesli potrebu rozšírenia stratégie boja proti násiliu na deťoch ulice s cieľom prispieť k zlepšeniu prevencie a kontrastu stratégií.

Podľa výsledkov projektu možno deti ulice identifikovať do troch hlavných typológií:

1. Deti a mladiství, ktorí žijú na ulici a všetky ich aktivity sa dejú priamo tam. Sú to deti, ktoré na ulici trávia nielen voľný čas, ale majú tu aj svoj domov a rodinu.
2. Deti a mladiství, ktorí majú svoj domov a rodinu, ale trávia väčšinu času na ulici alebo na ulici priamo pracujú bez dozoru dospelé osoby a majú priestor na zapájanie sa do nezákonných aktivít.
3. Deti a mladiství, ktorí idú na ulici s cieľom nelegálnej činnosti (pouličné detské gangy, kriminalita, užívanie drog a alkoholu).

Takýto komplexný pohľad na riešenie problematiky detí z ulice pomohol k vytvoreniu nového projektu, ktorého cieľom je vytvoriť efektívnejšiu a hlavne účinnejšiu stratégiu boja proti detskému násiliu a násiliu na deťoch ovplyvnených svojim rozhodnutím alebo rozhodnutím rodičov, zdieľať život s ulicami veľkomiest Európy.

Do Európskeho programu boja proti násiliu detí a na deťoch sa zapojila aj Evanjelická diakonia ako partner projektu podporeného Európskym grantovým programom DAPHNE.

Projekt s názvom ESCAPE sa zaoberá touto problematikou, pričom dôraz sa kladie na vzájomné násilie, ktoré sa vyskytuje u detí a dospievajúcich s migračným pozadím alebo z etnických menšín, ktoré žijú, pracujú, alebo prevažnú väčšinu času trávia na ulici, a to v západnej ako aj východnej Európe. Témy ulice a vzájomného násilia sú prísne viazané na konkrétny životný štýl, ako je užívanie drog

a alkoholu, agresivita, drobné či väčšie krádeže, ublíženia. Tento škodlivý životný štýl je často výsledkom začarovaného kruhu zloženého z prvkov, ako sú chudoba, násilie, migrácia a priestor ulíc veľkomiest. Dostať sa z tohto začarovaného kruhu je hlavnou potrebou detí a mladistvých žijúcich alebo pohybujúcich sa v takýchto podmienkach života, rovnako aj zvýšiť svoj sociálny status a nájsť model korektného a slušného správania.

Život detí a mladistvých nám nie je ľahostajný. Aj keď problematika priamo týkajúca sa života detí na ulici alebo detskej kriminality nie je v našich zemepisných šírkach až taká rozsiahla, ako napríklad v Taliansku, Portugalsku či v Rumunsku, zapojili sme sa ako partner do projektu ESCAPE s cieľom prispieť pohľadom prechodnej krajiny migrantov smerujúcich z východu na západ Európy.

Projekt sa uskutočňuje formou zbierania a výmeny informácií, spoločných tréningov a stretnutí medzinárodného tímu zloženého z organizácií z krajín Taliansko, Portugalsko, Slovensko, Rumunsko, Bulharsko, Poľsko a Luxembursko. Po prvom roku intenzívnej práce na strategickom pláne a návrhu pilotného programu sa vo februári 2012 začala implementácia programu blízkeho aktivitám detí a mládeže vo všetkých zúčastnených krajinách.

Vo februári sa v Bratislave stretlo 26 profesionálnych pracovníkov s problémovými deťmi, deťmi ulice, deťmi trpiacimi následkami násilia alebo samotnými aktérmi násilia a závislými. V priebehu troch dní intenzívnej práce na dokončení strategického programu a tréningu zručností potrebných pre efektívnejšiu prácu a posilnenie detského sociálneho statusu v nich samotných účastníci tejto Staff exchange pracovali s konkrétnymi prípadmi a informáciami viažúcimi sa k jednotlivým zainteresovaným mestám či veľkomestám.

Toto interaktívne stretnutie otvorilo dvere priamo k deťom z ulice a pracovníci v týchto dňoch ukončujú implementáciu pilotného modelu programu a jeho monitoring. So skúsenosťami a výsledkami implementácie sa podelia na ďalšej spoločnej Staff exchange v prvých júlových dňoch.

Daniela Majerčáková
Referát vzdelávania

Lo života detí a mládeže v strediskách Evanjelickej mládeže

Stretnutie profesionálnych rodín

V dňoch 14. až 17. 9. 2011 sa konal víkendový pobyt pre profesionálne rodiny SED Domova detí Banská Bystrica. Profesionálne rodiny žijú po celom Slovensku, preto sa takýto pobyt koná každý rok.

Profesionálne rodiny na Bratislavskom hrade

Tentoraz sme boli v Svätom Jure, v horskom hoteli Eva. Zišlo sa nás tam sedem rodín. Počas trojdňového pobytu sme si prezreli zaujímavosti v okolí, napríklad jeden deň sme strávili v Bratislave, kde sme navštívili Bratislavský hrad, no aj detské múzeum, ktoré sa deťom obzvlášť páčilo. Druhý deň sme navštívili cirkevný zbor Modra- Kráľová, prezreli sme si kostol, múzeum starej školy a tiež cirkevnú pivnicu. Potom sme zamierili do Častej, do Strediska Detskej Misie, kde nás milo privítali a sponzorsky nám darovali nanuky, ktoré nás v peknom teplom dni výborne osviežili.

No naše víkendové pobyty neslúžia len na poznávanie Slovenska, ale hlavne pre profesionálnych rodičov, aby sa mohli podeliť o svoje radosti i starosti pri výchove detí vlastných, aj prijatých. Rodiny sa tu bližšie spoznávajú a delia sa o svoje skúsenosti pri výchove detí.

Spoločne strávený čas sme využívali aj na modlitebné stíšenia, kde sme ďakovali za doterajšiu Božiu milosť pri nás a prosili Pána Boha o dary Ducha Svätého do ďalšej služby týmto deťom.

Stretnutie profesionálnych rodín

Domov sme odchádzali posilnení vierou do každodenného života a s nádejou, že sa z milosti Božej o rok stretneme znova.

Za uskutočnenie tohto víkendového pobytu ďakujeme predovšetkým Pánu Bohu a tiež vedeniu Domova detí.

Makovník Michal
profesionálny rodič, SED Banská Bystrica

Karneval rozprávkových bytostí

Február sa už tradične nesie v znamení plešov a karnevalov. Ani naša škola nezabúda v tomto období na zábavu. Dňa 20. februára 2012 bola naša škola krásne vyzdobená, aby mohla privítať všetky rozprávkové a iné bytosti. Naše detúrence sa premenili

Mušketier

na rôzne rozprávkové bytosti, krásnu mladú devu, kominára, slniečko ba i rôzne zvieratká.

O vynikajúcu karnevalovú atmosféru sa postarali naši skvelí DJ-i z praktickej školy. Karnevalovo sa nahodili aj naše tety – ich tváre

zdobili pekné škrabošky. Každá maska sa predstavila, predviedla, čo dokáže a začala sa poriadna zábava ako sa patrí. Všetky masky si veselo zatancovali a zaspievali ako sa na správny fašiangový karneval patrí. U nás nebolo porazených. Víťazom bol každý kto sa karnevalu zúčastnil a prispel veselou fašiangovou náladou. Zahanbiť sa nedala ani naša pani kuchárka, teta Aďa, ktorá nám aj napriek veselej zábave stihla pripraviť chutný obed, na ktorý sme sa všetci veľmi tešili, nakoľko nám brušká poriadne vďaka zábave vyhladli.

Verím, že po skončení karnevalu zostala v každom z nás dobrá nálada a už teraz sa tešíme na ten budúcoročný.

Katarína Hrabčáková
vedúca výchovy ESŠI Červenica

Semienko viery do detských srdc

Dnešná doba vyvíja svojimi požiadavkami silný tlak na mladé rodiny. Mamičky tak často musia nastúpiť do zamestnania a zároveň sa postarať o svoje dieťa. Z tejto potreby sme v Púchove založili SED – Detské opatrovatel'ské centrum V. Roya.

Videli sme, že takáto služba rodinám je prepotrebná. Zároveň sme si uvedomili, že je to Božie povolanie k službe a konaniu misie. Toto nám dáva príležitosť zvestovať slovo o našom živom Bohu a ukladať semienko viery do detských srdc.

Prevádzku detských jasí sme začali na jeseň v roku 2005. Prijímame deti bez rozdielu vierovyznania, vo veku 1 – 3 rokov života. Doteraz sme poskytli starostlivosť 80 deťom z Púchova a širokého okolia.

Hospodin je môj pastier

O deti sa starajú dve láskavé, veriace detské sestry. Ich úlohou je poskytovať deťom odbornú starostlivosť o ich zdravie, i všestranný vývin. Všetci sa snažíme, aby sa deti vyvíjali a napredovali. Spoločne si čítame, hráme sa a spievame.

Radosť detí v detských jasliach

Vyučovanie náboženstva

V rámci výchovných chvíľok sa zameriavajú na telesnú, hudobnú, výtvarnú a rozumovú výchovu. Každý týždeň vyučuje miestna evanjelická farárka náboženskú výchovu. Deti sa učia kresťanské ukazovacie piesne, počúvajú biblický príbeh, spoznávajú Boha Stvoriteľa a Záchrancu. Máme radosť, keď si deti vyberú na čítanie knihu o Dobrom Pastierovi, keď si zložia ruky k modlitbe.

V súčasnosti sa detské jasličky nachádzajú v zrekonštruovanej budove patriacej CZ v Púchove.

Deti tak majú k dispozícii cirkevný areál s detským ihriskom a možnosťou pekných prechádzok. Veľmi nás teší pozitívny ohlas mamičiek na našu službu. My s radosťou vstúpujeme do srdc našich detí poznanie a vieru v Pána Boha.

Lenka Rišiaňová
ev.a.v. farárka CZ Púchov

Hľadači vzácných kameňov

SED Svetlo v dňoch 18. – 23. júla 2011 zorganizovalo detský letný biblický tábor na fare v Opinej. Tábor mal dennú formu. Zúčastnilo sa ho 20 deťí z územia CZ ECAV Opiná. Hlavnou témou bola biblická kniha Nehemiáš a prestavba Jeruzalema.

Spokojnosť malých aj veľkých

Spolu s deťmi sme sa učili o tom, ako má byť konaná práca pre Pána Boha, podľa Jeho vôle a na Jeho oslavu. Počas dňa sme sa stretávali pri modlitebných stíšeniach, biblických lekciami, spoločných piesňach, hrách

Úsmevy na tvárach aj za zlého počasia

Spoločný výlet hľadačov kameňov

i tvorivých dielňach. Navštívili sme ZOO v Košiciach aj prešovské Planetárium. Svoje vedomosti a schopnosti sme si vyskúšali pri zbieraní bobríkov, ktorými boli „vzácne“ kameňky.

Ďakujeme Pánu Bohu za Jeho vedenie a požehnanie počas týchto dní a tešíme sa na ďalšie stretnutia!

Ludmila Gregová
dobrovoľný pracovník SED Svetlo

Ukončená rekonštrukcia budovy SED Dom na polceste vo Veľkom Slavkove

Po piatich rokoch sme úspešne – a predovšetkým z Božej milosti ukončili rekonštrukciu našej budovy na Tatranskej ulici vo Veľkom Slavkove.

Pozvaní hostia

V piatok 25. mája 2012 sme spoločne s našimi podporovateľmi, sponzormi, zástupcami cirkvi a obce poďakovali Bohu za to, že po celý ten čas nad nami bdel a dával nám sily aj potrebné prostriedky. Po spoločnom obede sa nám prihovoril Stanislav Gurka, riaditeľ strediska ED Veľký Slavkov, ktorý zdôraznil, že to nie je iba o dome samotnom, ale aj o tom, aby sa v ňom ľudia, ktorí tam žijú cítili dobre. Po príhovore hostí dostali priestor aj naši klienti: Marián, ktorý vravel o tom, ako mu odchod z detského

domova a pobyt v našom zariadení zmenil život; Jožko, ktorý sa už osamostatnil, vyzdvihol myšlienku, že pobyt v Stredisku ED ho naučil, že Boh nám prestiera vždy bohatý stôl- aj keď je občas skromnejší, ako naše predstavy. Napokon Zdenko hovoril o možnostiach, aké mu pobyt v SED ponúkol, aj o tom, ako sa po odchode z DeD vyrovnával s realitou.

Zo slávnostného otvorenia

Ukončená rekonštrukcia neznamena iba krajšie, vynovené priestory, ale aj zväčšenie priestoru, čo nám umožní rozšíriť kapacitu nášho zariadenia. Už teraz očakávame štyroch nových klientov z rôznych detských domovov, ktorí v mesiaci jún ukončia pobyt v ústavnej výchove. A znamená to pre nás aj výzvu a potrebu nových, čerstvých síl k tomu, aby sme zvládli väčšie množstvo práce.

S. Gurka, V. Maťaš (zprava)

Ako v príhovore povedal Vladimír Maťaš, projektový manažér strediska ED V. Slavkov: my všetci, ktorí pracujeme v SED vo Veľkom Slavkove sme poznali, že sme milovaní - Bohom. A máme túžbu, aby toto poznanie preniklo do myslí a srdc našich klientov. K tomu potrebujeme množstvo síl, modlitieb a podpory. Na druhej strane - naša vynovená budova na Tatranskej ulici je dôkazom toho, že Boh vie o núdzných a aj pred nich prestiera bohatý stôl - stôl zabezpečenia. On nás neopustil a nezanechal, ani počas uplynulých piatich rokov.

Renáta Leščinská
sociálna pracovníčka SED Veľký Slavkov

Oznam o štruktúre vlastníckych vzťahov v zmysle §6, ods. 3, zákona 167/2008 Z.z.:

Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku (ďalej iba ED ECAV) so sídlom Palisády 46, 811 06 Bratislava je účelové zariadenie s právnou subjektivitou Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku so sídlom Palisády 46, 811 06 Bratislava zriadené v zmysle zákona 308/1991 Zb. ED ECAV nemá žiadne podiely na hlasových právach alebo základnom imaní vysielateľa.

Diakonia.sk

Časopis Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku. Vydáva Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku. Šéfredaktor Ing. Ján Huba. Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku, Palisády 46, 811 06 Bratislava. E - mail: diakonia@diakonia.sk, Http:www.diakonia.sk, 02/5441 7498. Vychádza 4x ročne. Registračné číslo: 3640/09. Tlač:PACE print,s.r.o. Časopis je bezplatný. Jeho vydávanie môžete podporiť formou Tlačového fondu ED, na číslo účtu: 584759183/7500 ČSOB, a.s. Bratislava, Variabilný symbol 8811. Príspevky a fotografie do časopisu zasielajte na poštovú adresu: Evanjelickej diakonie ECAV na Slovensku, P. O. Box 82, 814 99 Bratislava, alebo e-mailom: media@diakonia.sk

SEMfest

Božie Slovo - hudba - divadlo - tanec - literatúra - šport - adrenalín

www.semfest.sk

www.sem.sk

KERYGMA
THE ELEMENTS
DEEP INSIDE
REGIMENT
KAPELA 33

ATAK tanečné divadlo
hlavni rečníci

STANO GURKA

IGOR MIŠINA

MA
CESTE
NA

IGNORE
EMEL'S B
ÚZKA CESTA
BREAD AND WINE
MICHAL PREKOP
TIMOTEI
LOVED
a ďalší

5. - 8. júl 2012

ZÁRIEČIE

www.ecav.zariecie.sk

partneri

Toto podujatie je organizované vďaka podpore Ministerstva školstva SR, programu podporz detí a mládeže ADAM 1.